

УДК 378.148:811.111

ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ВОЛОДІННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ МАЙБУТНІМИ ФІЛОЛОГАМИ ЯК УМОВА ІНТЕГРАЦІЇ У МІЖНАРОДНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

Рибінська Ю.А.

Київський національний університет культури та мистецтв

У статті висвітлено ключові аспекти підвищення рівня оволодіння іноземною мовою (на матеріалі англійської мови) в умовах інтеграції. Мета статті – розглянути особливості підвищення рівня володіння англійською мовою майбутніми філологами та методи й прийоми інтенсифікації під час навчання. На основі аналізу психолого-педагогічних досліджень з'ясовано особливості процесу формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх філологів, де потрібно враховувати, що впливає на ефективність засвоєння англійської мови. У процесі дослідження доведено ефективність наступних методів та інструкцій еkleктичного й евристичного характеру: метод суб'єктивної домінанти, написання креативних перекладів, маєвтики Сократа, творчого пошуку, римованих асоціацій.

Ключові слова: майбутні філологи, умова інтеграції, міжнародний освітній простір, комунікативна підготовка, іншомовна комунікативна компетентність, комунікативні стратегії.

Постанова проблематики. Фундаменталізація знань, динамізм сучасної освіти, швидкі зміни в галузях людської діяльності спричинили зростання ролі фахівця з високим творчим потенціалом, готового до постійного вдосконалення своєї професійної підготовки. В умовах глобалізації, інтеграції у міжнародний освітній простір питання підвищення рівня володіння іноземною мовою майбутніми філологами стає

особливо актуальним. В останні десятиріччя під впливом науково-технічного прогресу помітно зріс попит на творчу особистість, здатну брати активну участь у реформаційних процесах суспільства. Адже саме творчі вміння забезпечують культурний континуум і розвиток людства.

Особливості сучасної професійної комунікативної підготовки майбутнього філолога зумовлені інтеграційними процесами в суспільстві,

глобалізацією та доступом до інформаційних всесвітніх мереж, підвищенням попиту на кваліфікованих фахівців у сфері міжнародних зв'язків, перекладу і туризму.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Зміщення акцентів освітньої парадигми у бік комунікативної підготовки визначає основну мету навчального процесу закладів вищої освіти (ЗВО) – сформувати потребу у вільному висловлюванні власних думок іноземною мовою. Це вимагає перегляду традиційних підходів до професійної комунікативної підготовки майбутніх філологів, реалізації випереджувальних технологій їх професійного навчання, зокрема, засобами креативного перекладу.

Інноваційні технології, що інтенсивно впроваджуються в різні сфери життя, сприяють зближенню багатьох видів і форм соціальної діяльності, висувають перед кожною людиною завдання навчитися реалізовувати основні принципи освоєння світу. Питання про нові підходи, які б звільнили творчу особистість від надлишкової інформації, стає актуальним. Водночас кваліфікований працівник із необхідним багажем знань і досвіду має бути компетентним настільки, щоб приймати обґрунтовані й адекватні рішення в неординарних ситуаціях, не перебільшуючи можливостей технічних засобів, але й не хехтючи ними.

Система професійної комунікативної підготовки майбутніх філологів засобами креативного перекладу є складником нової структури освіти, що відкриває необмежені можливості продовження навчання упродовж усього життя. Вона надає великого значення міжнародному співробітництву, започатковує нові горизонти навчання, праці й вирішення багатьох суспільних проблем.

Удосконалення професійного рівня філолога, потреба в оригінальності, самоактуалізації, формування комунікативних стратегій, збагачення інтелектуального та культурного потенціалу сприятимуть утвердженню особистості, розвитку її здібностей. Тому **актуальність теми** дослідження зумовлена динамічними процесами у сучасному суспільстві, важливістю підвищення ролі творчих можливостей у діяльності філолога, необхідністю якісної підготовки висококваліфікованих кадрів в умовах нинішньої конкурентоспроможності, соціальною потребою володіння англійською мовою на високому рівні.

Питання підвищення рівня оволодіння англійською мовою є предметом дослідження багатьох наук і розглядається в декількох аспектах: філософсько-онтологічному, лінгво-філософському, психологічному, психофізіологічному, психолінгвістичному, когнітивно-ономасіологічному, соціально-педагогічному.

Констатуючи наявність у науковій літературі достатньо великої кількості досліджень у галузі професійної комунікативної підготовки і власне особливостей формування професійної комунікативної компетентності, варто відзначити їх недостатність у сфері підготовки майбутнього філолога, готовності до здійснення іноземномовної комунікації.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. До вивчення питання професійного формування іноземномовної комунікативної компетентності звер-

талися багато дослідників: Т. Алексеева, Н. Андронік, О. Бессонова, О. Бігич, Е. Везезуб, Н. Воронцова, К. Горбачова, Л. Гронь, Е. Жаркова, Е. Житникова, А. Леонова, О. Касаткіна, О. Красковська, Н. Микитенко, Л. Михайлова, Л. Нагорнюк, З. Підручна, Ю. Сищенко, Л. Солощук та ін. Формування комунікативної іноземномовної компетентності було предметом наукової уваги таких учених, як Е. Лобай, І. Сніцар та ін. Проблеми формування мовленнєвих навичок присвячені праці Л. Барановської, Ю. Пасова, В. Царькової, особливостей формування комунікативних стратегій – Н. Білоножко, І. Морозової, Л. Морської.

Однак наявний рівень дослідження проблеми свідчить, що має місце низка нерозв'язаних суперечностей, зокрема, між:

- суспільною потребою у фахівцях із високим рівнем комунікативної іноземномовної компетентності майбутніх філологів і недостатнім рівнем їхньої професійної підготовки в ЗВО;

- необхідністю систематичної участі студентів у навчально-творчій діяльності, постійній комунікативній практиці на заняттях з іноземною мовою й епізодичністю такої роботи в традиційно організованій системі професійної підготовки майбутніх філологів;

- домінуванням констатації і відтворення інформації на заняттях і загальною потребою в розвитку зв'язного мовлення особистості під час роботи з креативними перекладами і написання власних творчих праць;

- ступенем впливу інноваційних технологій на людський чинник, що часто призводить до примітивізму в мисленні й діяльності, та необхідністю розвитку комунікативної культури, власного критичного мислення студентів, прагненням до творення нового;

- тотальним тиском інфогенезу, що зумовив появу цілого спектра нетрадиційних наукових і соціокультурних проблем, та неготовністю майбутніх філологів до пошуку інноваційних прийомів і методів їх розв'язання;

- об'єктивною необхідністю володіння іноземною мовою на високому рівні й недостатньою підготовленістю випускників ЗВО філологічного профілю.

Потреба в підвищенні рівня іноземномовної комунікативної компетентності майбутніх філологів засобами креативного перекладу, актуальність задекларованої теми, а також її недостатня теоретична обґрунтованість і практична розробленість у теорії і методиці професійної освіти зумовили вибір теми дослідження [5, с. 215].

Мета статті – розглянути особливості підвищення рівня володіння англійською мовою майбутніми філологами.

Відповідно до поставленої мети визначено такі завдання дослідження:

1. На основі аналізу проблеми професійної комунікативної підготовки виявити особливості процесу формування іноземномовної комунікативної компетентності майбутніх філологів.

2. Розробити концепцію та обґрунтувати теоретико-методичні засади професійної комунікативної підготовки майбутніх філологів.

3. Змодельувати педагогічну систему професійної комунікативної підготовки майбутніх філологів.

4. Сконструювати авторську технологію як компонент педагогічної системи підготовки майбутніх філологів.

Провідною ідеєю дослідження є положення про те, що цілеспрямована професійна комунікативна підготовка майбутнього філолога, орієнтована на формування іншомовної комунікативної компетентності майбутнього фахівця, творчий саморозвиток особистості, його професійне зростання, забезпечує готовність до здійснення іноземномовної комунікації.

Концепція дослідження визначає теоретико-методичні засади системи професійної комунікативної підготовки в майбутніх філологів і містить такі положення:

1. Підготовка майбутніх філологів до формування професійної комунікативної компетентності становить систему, яка є водночас підсистемою – компонентом загальної системи педагогічної освіти майбутніх філологів. Така підготовка базується на врахуванні нових вимог у сфері освіти, спрямована на всебічний розвиток особистості та є передумовою інтеграції у міжнародний освітній простір.

2. Комунікативна підготовка у професійній діяльності – це системний, неперервний, багатокомпонентний феномен, цілісний, динамічний, спеціально організований креативний процес, побудований з урахуванням специфіки діяльності майбутнього філолога й експериментально перевіреної системи викладання, адаптованої до реальних умов професійного навчання студентів у ЗВО.

3. Визначення методологічних засад дослідження означеної проблеми здійснюється на основі взаємозв'язку та взаємодії системного, компетентнісного, комунікативного, індивідуально-творчого, акмеологічного, синергетичного, тезаурусного, міждисциплінарного підходів. Побудова професійної діяльності філолога в умовах творчої навчальної діяльності, розробка відповідних критеріїв формування комунікативної компетентності ґрунтується на єдності, взаємозумовленості й наступності всіх структурних компонентів системи підготовки (теоретико-методологічного, змістового, процесуального та контрольно-діагностичного). Необхідною є умова вдосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців, що спричинено мобільністю різних сфер діяльності, забезпечення можливостей переходу фахівця на вищий, більш професійний рівень.

4. Теоретичний компонент системи підготовки визначає комплекс понять, цілей, завдань, закономірностей, функцій, складників, що характеризують сутність досліджуваного явища. Він будується з урахуванням структурних елементів діяльності майбутнього філолога в умовах сучасної освіти (змістовий і процесуальний, реалізовані в підготовчому, особистісно-діяльнісному й контрольно-діагностичному блоках), комплексного й інтегративного характеру комунікативної підготовки філолога як однієї з основних передумов його готовності до здійснення професійної діяльності.

5. Технологічний компонент системи базується на формуванні професійної комунікативної компетентності й виражається у структурно-функційній взаємодії основних компонентів підготовки, етапів (початковий, основний, завершальний), критеріїв і показників визначення

рівнів сформованості іншомовної комунікативної компетентності, можливості розвитку й удосконалення цих рівнів, залучення майбутніх філологів до роботи з креативними перекладами на засадах творчого навчання.

6. Оцінювання ефективності підготовки характеризується системністю, цілеспрямованістю, передбачає досягнення мети й завдань, здійснюється на основі використання креативного перекладу і виражається у рівнях сформованості професійної комунікативної компетентності.

Узагальнення результатів дослідження дало змогу зробити такі основні **висновки**:

На основі аналізу психолого-педагогічних і лінгвістичних досліджень професійної комунікативної підготовки з'ясовано особливості процесу формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх філологів, де потрібно враховувати: прояв індивідуальних характеристик особистості студента, що впливають на ефективність засвоєння навчального матеріалу та особливості написання творчих робіт; індивідуально-творчий підхід до вивчення нового тезаурусу англійською мовою з використанням індивідуально-творчих завдань, зумовлених вибором кожного зі студентів власних комунікативних стратегій.

У процесі дослідження особливостей пошуку й вибору шляхів виправлення помилок під час аналізу перекладів і творчих робіт оформлювалися основні принципи побудови навчального процесу з формування професійної комунікативної компетентності засобами креативного перекладу.

Комплексне осмислення й узагальнення філософської і психолого-педагогічної літератури показало, що діяльність майбутнього філолога в умовах творчого навчального процесу є обов'язковим компонентом теорії і практики професійної підготовки майбутнього фахівця, що характеризується відносною самостійністю, але водночас інтегрує в собі теоретичний, методичний, лінгвістичний, креативний компоненти.

Дослідження сучасних теоретичних позицій дало змогу визначити вагомий дослідницький можливості принципів когнітивної графіки, креативності, суб'єктивної домінанти, індивідуалізації навчання, орієнтації на майбутню професійну діяльність, комунікативності, спонтанного мовлення у вивченні особливостей професійної комунікативної підготовки майбутніх філологів засобами креативного перекладу.

Сконструйована експериментальна технологія професійної комунікативної підготовки майбутніх філологів засобами креативного перекладу представлена через комплекс творчих вправ і завдань на матеріалі іноземної мови та інструкцій еkleктичного й евристичного характеру для управління процесом написання креативних перекладів і власне творчих робіт студентами-філологами.

Кінцевим результатом реалізації педагогічної системи є формування іншомовної комунікативної компетентності майбутнього філолога. Визначальними її елементами, взаємодія яких впливає на формування професійної комунікативної компетентності майбутніх філологів, є методологічні підходи до побудови навчально-виховного процесу, модель майбутнього філолога, готового до використання креативних перекладів, основні компоненти й етапи підготовки, умови, методика підготовки.

Здійснене дослідження не вичерпує всіх аспектів, зумовлених проблемою формування професійної комунікативної компетентності майбутніх філологів. У процесі наукового пошуку визначено нові проблемні позиції, що потребують подальшого вивчення, як-от: досліджен-

ня можливих шляхів інтенсифікації навчальної іншомовної діяльності студентів за допомогою креативних перекладів, екстраполяції креативної методики на інші іноземні мови, формування системи вивчення іншомовних комунікативних стратегій майбутнього філолога.

Список літератури:

1. Авшенюк Н. М. Стандартизація професійної підготовки вчителів у Англії й Уельсі (кінець XX – початок XXI ст.) [Текст]: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Наталія Миколаївна Авшенюк; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 2005. – 237 с.
2. Агеев В. В. Введение в психологию человеческой уникальности / В. В. Агеев. – Томск: Пеленг, 2002. – 428 с.
3. Алтухова М. К. Обучение творческой письменной речи студентов третьего курса языкового пед. вуза: на материале англ. яз: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / М. К. Алтухова. – СПб, 2003. – 280 с.
4. Андронік Н. П. Навчання майбутніх учителів англійської мови на основі автентичних поетичних творів: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Н. П. Андронік; Київський національний лінгвістичний ун-т. – К., 2009. – 24 с.
5. Дискурс іноземномовної комунікації / К. Кусько (заг. наук. ред.); Львівський національний ун-т ім. І. Франка. – Л.: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2002. – 496 с.

Рыбинская Ю.А.

Киевский национальный университет культуры и искусств

ПОВЫШЕНИЕ УРОВНЯ ВЛАДЕНИЯ АНГЛИЙСКИМ ЯЗЫКОМ БУДУЩИМИ ФИЛОЛОГАМИ КАК УСЛОВИЕ ИНТЕГРАЦИИ В МЕЖДУНАРОДНОЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ ПРОСТРАНСТВО

Аннотация

В статье отражены ключевые аспекты повышения уровня овладения иностранным языком (на материале английского языка) в условиях интеграции. Цель статьи – рассмотреть особенности повышения уровня английского языка будущими филологами, где нужно учитывать, что влияет на эффективность усвоения английского языка. В процессе исследования доказана эффективность следующих методов и инструкций эклектического и эвристического характера: метод субъективной доминанты, написания креативных переводов, маевтики Сократа, творческого поиска, рифмованных ассоциаций.

Ключевые слова: будущие филологи, условие интеграции, международное образовательное пространство, коммуникативная подготовка, иноязычная коммуникативная компетентность, коммуникативные стратегии.

Rybinska Yu.A.

Kyiv National University of Culture and Art

IMPROVING THE ENGLISH LANGUAGE COMMUNICATIVE LEVEL OF FUTURE PHILOLOGISTS AS A CONDITION OF INTEGRATION INTO THE INTERNATIONAL EDUCATIONAL ENVIRONMENT

Summary

The article reveals the key aspects of foreign language level improvement (based on English language) in the conditions of integration. The aim of the article is to observe the possibilities of the English language level improvement by the future philologists and methods, techniques in time of intensive study. Based on psychological and pedagogical research it is clarified the specific of the foreign communicative competence formation in future philologists, where it is necessary to concern what influences English language effective learning. The efficacy of the following methods is proved in the process of research and the instructions of eclectic origin: subjective dominant method, creative translation writing, Socrat dispute, creative search, rhyming associations.

Keywords: future philologists, condition of integration, international educational space, communicative preparation, foreign communicative competence, communicative strategies.